

Richtlijn over de omgang van de pers met slachtoffers

Goedgekeurd door de Raad voor de Journalistiek in 2003

De pers houdt steeds rekening met het recht op privacy en met de menselijke waardigheid. Het recht op informatie wordt steeds afgewogen tegen het recht op privacy.

De pers is terughoudend bij het publiceren van namen en identiteitsgegevens en bij het maken en verspreiden van foto's of beelden van slachtoffers van ongevallen, rampspoed of misdrijven.

De bekendheid of de maatschappelijke positie van de slachtoffers, of de maatschappelijke relevantie van de feiten, kunnen de identificatie verantwoorden.

Bij het zoeken naar informatie oefent de pers geen ongepaste druk uit op de slachtoffers of hun omgeving. Zo onthoudt de pers zich van intimidatie en valt ze de betrokkenen niet aanhoudend lastig.

De pers verslaat intieme, familiale of rouwplechtigheden met respect en houdt daarbij rekening met de wens van de betrokkenen.

Zowel mediadirecties, hoofdredacteurs en eindredacteurs als journalisten hebben de bijzondere plicht te waken over de correcte naleving van de beginselen van de privacy in het algemeen en deze beginselen in het bijzonder.

Slachtofferzorg in Vlaanderen

DE SLACHTOFFERBEJEGENING BIJ POLITIE

Sinds de politiehervorming is het onthaal van slachtoffers een kernopdracht van de politie. Politie mensen worden opgeleid in het correct ontvangen en informeren van slachtoffers.

Zij hebben de taak slachtoffers te verwijzen naar Slachtofferhulp (zie infra).

HET SLACHTOFFERONTHAAL OP DE PARKETTEN

De diensten Slachtofferonthaal maken deel uit van het justitiehuis verbonden aan elke rechtbank. Zij hebben een sensibiliserende opdracht binnen het parket en een dienstverlenende opdracht naar slachtoffers. Zij bieden slachtoffers bijstand op zittingen en bij inzage van dossiers, informeren slachtoffers over bepaalde procedure-ontwikkelingen en ondersteunen ze wanneer om hun mening wordt gevraagd in het kader van de voorwaardelijke invrijheidstelling.

DE SLACHTOFFERHULP BINNEN DE CENTRA VOOR ALGEMEEN WELZIJNSWERK

Deze diensten zijn erkend door de Vlaamse Gemeenschap en opgericht binnen een Centrum Algemeen Welzijnswerk van elk gerechtelijk arrondissement. Slachtofferhulp richt zijn aanbod naar alle slachtoffers van misdrijven, nabestaanden na zelfdoding of een dodelijk verkeersongeval, slachtoffers van rampen, de directe omgeving van slachtoffers en getuigen. Zij kunnen er terecht voor psychosociale hulp, juridische informatie en praktische ondersteuning. De hulpverlening geschiedt indien nodig ook thuis en buiten de kantooruren.

SLACHTOFFERTHERAPIE

Een kleine minderheid van de slachtoffers heeft zeer gespecialiseerde en langdurige hulp nodig. Slachtoffers van wie het verwerkingsproces stagneert kunnen voor therapeutische hulp terecht bij diensten geestelijke Gezondheidszorg, traumacentra, enzovoort.

Journalisten kunnen bij Slachtofferhulp terecht voor informatie omtrent slachtofferthema's en in de mate van het mogelijke ook voor contacten met slachtoffers.

Steunpunt Algemeen Welzijnswerk

woordvoerder Slachtofferhulp: Astrid Rubbens

Diksmuidelaan 50, 2600 Berchem - 03-340 49 17 en 0497-87 58 46 - www.steunpunt.be

INITIATIEFNEMERS

Met de steun van de minister van Media in de Vlaamse Regering

PERS EN SLACHTOFFERS

(Foto Diagentur/Sunset/PhotoNews)

TIPS

voor JOURNALISTEN

Goed nieuws is geen nieuws...

De pers heeft altijd veel belangstelling gehad voor wat er mis loopt in de samenleving. Goed nieuws is geen nieuws, klinkt het soms wat cynisch, maar daar komt het toch vaak op neer. En dat is ook logisch. De pers is de waakhond van de democratie. Haar rol is nu eenmaal het signaleren van problemen. Pas als er openlijk gesproken wordt over wat er fout loopt, kunnen we ook maatregelen nemen om er iets aan te doen.

Criminaliteit en ongevallen nemen in het nieuws een belangrijke plaats in. Veiligheid staat hoog op de maatschappelijke agenda, en we willen weten dat alles in het werk wordt gesteld om een zo groot mogelijke veiligheid te waarborgen.

Maar misdrijven, ongevallen en rampen veroorzaken ook slachtoffers. In de eerste

plaats betreft het mensen die rechtstreeks worden getroffen: gedode of gewonde slachtoffers, mensen die psychisch geraakt zijn door wat hen buiten hun wil om overkomen is. Ook de omgeving van de rechtstreekse slachtoffers, kinderen, ouders, familieleden, vrienden, buren, collega's of klasgenoten kunnen door de feiten worden geraakt. En zelfs wie getuige is van dramatische gebeurtenissen kan daar sterk door worden geroerd.

Voor de pers komt het er op aan over de feiten te berichten, maar ook rekening te houden met de belangen van de slachtoffers. Voor slachtoffers is het dikwijls een goede zaak dat ze hun verhaal kwijt kunnen in de pers. Het kan voor hen een maatschappelijke erkenning betekenen. Alleen mag zo iets niet op gelijk welke manier gebeuren.

Enkele getuigenissen >>>

Karolien (9 jaar)

"Een mevrouw van televisie had gevraagd aan mama en mij of ik iets wilde vertellen over papa en hoe ik me voelde nadat hij gestorven was. Papa wilde niet meer leven. We gingen naar een echte studio. Ik vond het heel spannend. Ik heb mijn best gedaan, ook voor papa. Maandag zou het op televisie komen, ik zat klaar. Heel de klas zou ook kijken. Doordat er heel ver weg een oorlog begonnen was ben ik niet op TV gekomen. Ik voelde me heel rot."

Kris (42 jaar)

"Het interview was goed verlopen. Op het artikel kreeg ik veel positieve reacties. Zelfs vanuit de politiek werd er aandacht aan besteed. Maar waar ik echt van baal is dat de fouten die ik had doorgegeven niet verbeterd werden."

(Foto: Sparimont/PhotoNews)

Tips voor journalisten

(A) DE INFORMATIEGARING

Kort na de feiten verkeren slachtoffers vaak in een bijzondere gemoedstoestand. Sommigen reageren uiterst emotioneel, anderen zeer kalm. Dit zijn heel normale reacties op een extreme situatie. Daarom zijn slachtoffers soms niet in staat om te oordelen of ze willen meewerken aan een interview. Of ze slagen er niet in om redelijk op vragen te antwoorden.

- Probeer u mee in te leven in wat slachtoffers overkomen is en heb aandacht voor het comfort van het slachtoffer.
- Identificeer u duidelijk en geef uitleg over wat u verwacht en wat het slachtoffer kan verwachten.
- Hou rekening met de emoties, reacties en

wensen van het slachtoffer. Heb aandacht voor de ondersteuning van het slachtoffer tijdens en na het interview.

- Respecteer de wens van slachtoffers om alleen gelaten te worden en dring niet aan. Maak eventueel een afspraak voor een later ogenblik, als zij daarmee instemmen.

Wees uiterst voorzichtig wanneer u nabestaanden, bekenden of familieleden benadert voor bijkomende informatie. Soms zijn de betrokkenen zelf nog niet op de hoogte van de gebeurtenissen.

Kom steeds uw afspraken na en informeer minstens het slachtoffer over het resultaat.

(B) DE BERICHTGEVING

Slachtoffers hebben er doorgaans niet zelf om gevraagd in het centrum van de belangstelling te staan. Ook wanneer zij bereid zijn hun verhaal te doen in de pers, willen zij daarom nog niet dat ook alle details over hun persoon en over de feiten bekend worden.

Vraag u af of het nodig is de naam van de slachtoffers en hun woonplaats of andere persoonsgegevens te vermelden. Vraag uitdrukkelijk toestemming aan de slachtoffers indien u van plan bent hun naam of persoonlijke details in de berichtgeving te vermelden.

ENKELE GROEPEN VRAGEN SPECIALE AANDACHT...

MINDERJARIGEN

Kinderen zijn extra kwetsbaar. Hou hier rekening mee door aandacht te hebben voor de beleving van het kind. Maak duidelijke afspraken en geef juiste informatie. Bespreek het gesprek altijd vooraf met het kind en de steunfiguur. Benadruk dat er geen juiste of foute antwoorden zijn. Kinderen hebben vaak grote verwachtingen over de publicatie of de uitzending van hun interview. Wees hierover duidelijk en weet dat het annuleren van een publicatie of uitzending door kinderen ervaren wordt als een algehele miskennis van hun situatie.

Kinderen in de jeugdbescherming mogen volgens de wet niet worden geïdentificeerd om hun toekomst niet in gevaar te brengen. U mag hun naam dus niet noemen en ze evenmin in beeld brengen. Overtreding hiervan kan leiden tot strafrechtelijke vervolging.

SLACHTOFFERS VAN SEKSUEEL GEWELD

Ook slachtoffers van verkrachting of aanranding mogen niet genoemd worden of in beeld worden gebracht. Overtreding hiervan kan leiden tot strafrechtelijke vervolging.

En wat als het u zelf raakt?

Het zien en horen van schokkende gebeurtenissen, en het leed dat dit met zich meebrengt, hebben ook een impact op de journalist. Die impact wordt vaak onderschat en wordt nog te vaak beschouwd als een simpel onderdeel van de job.

Erover praten met collega's of je omgeving helpt, maar niet altijd.

Contacteer bij problemen het VVJ-secretariaat op tel. 02/235 22 70 of op info@journalist.be.

Zo nodig verwijzen we u door naar specialisten in traumabegeleiding.